

Advies over de toegekende bemestingsklassen in twee gewestelijke RUP's in uitvoering van het Mestdecreet

Adviesnummer:	<u>INBO.A.4182</u>
Auteur(s):	Lieve Vriens
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail op datum van 23 april 2021
Geadresseerden:	Afdeling Mestbank Dienst Dataverwerking en -Analyse T.a.v. Ingrid De Veen Koning Albert II laan 15 1000 Brussel Ingrid.DeVeen@vlm.be
Cc:	Vlaamse Landmaatschappij Sabine De Mulder (Sabine.DeMulder@vlm.be)

Dr. Maurice Hoffmann
Administrateur-generaal wnd.

Wijze van citeren: Vriens L. (2021). Advies over de toegekende bemestingsklassen in twee gewestelijke RUP's in uitvoering van het Mestdecreet (Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek; nr. INBO.A.4182). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Aanleiding

In uitvoering van het Mestdecreet bepaalt de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor ieder perceel in landbouwgebruik een bemestingsregime. Dit regime is onder meer afhankelijk van de ruimtelijke bestemming, vastgesteld door het plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP). Daarnaast wordt voor het bemestingsregime rekening gehouden met de ligging in kwetsbaar gebied. Het volledige grondgebied van Vlaanderen ligt in die categorie door de aanduiding als 'kwetsbare zone water'.

Door vaststelling van de gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplannen 'Demervallei en Laak tussen Diest en Werchter' en 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham' wijzigen 312 percelen naar een groene bestemming. Het bemestingsregime van de betrokken percelen wordt bijgevolg herbekeken. De VLM heeft in het kader hiervan nieuwe bemestingsklassen toegekend.

Vraag

Zijn de bemestingsklassen die de VLM toekende aan de 312 percelen waarvan de bestemming in de RUP's 'Demervallei en Laak tussen Diest en Werchter' en 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham' wijzigde naar een groene bestemming, in overeenstemming met de meest recente gegevens van de Biologische Waarderingskaart (BWK) of actuele toestand?

Toelichting

1 Algemeen

In groene ruimtelijke bestemmingen is elke vorm van bemesting in principe uitgesloten. Voor percelen in landbouwgebruik is onder bepaalde voorwaarden een versoepeling van het bemestingsverbod mogelijk. Dit is afhankelijk van de toegekende bemestingsklasse, die afgeleid wordt uit de BWK-typologie van het betrokken perceel.

Voor vier groepen van BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, is een bepaald bemestingsregime van toepassing volgens artikel 3 van het Mestdecreet. Deze groepen zijn:

- niet-intensieve graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGN;
- potentieel belangrijke graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGI;
- intensieve graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGO;
- akkers, vertaald naar bemestingsklasse GGO.

De BWK-karteringseenheden per groep worden opgesomd in bijlage 2. De bemestingsregimes die horen bij elke groep, worden besproken in bijlage 3.

2 Controle van de percelen

Voor de controle van de toegekende bemestingsklassen houden we rekening met volgende gegevens:

- voorkomende BWK-karteringseenheden in de betrokken percelen in de eerste, tweede, derde en vierde eenheid op de BWK, uitgave 2020 (De Saeger *et al.*, 2020).
- nog niet gepubliceerde BWK-kartering uit 2020 van het gebied tussen Zichem en Diest.
- het bemestingsregime per BWK-karteringseenheid volgens Vriens *et al.* (2011).
- aanduiding als faunistisch belangrijk gebied (De Knijf *et al.*, 2010).

Voor de controle leverde de VLM een GIS-shapefile aan met de toegekende categorieën per perceel uit de ruimtelijke uitvoeringsplannen 'Demervallei en Laak tussen Diest en Werchter' en 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenackers-Ham'.

Via luchtfoto-interpretatie bekeken we in hoeverre de landbouwpercelen ruimtelijk overeenstemmen met de percelen van de BWK en of de gegevens van de BWK mogelijk achterhaald zijn. Bij twijfel of een perceel nog grasland is, werd gekeken naar de perceelsregistratie van 2015 t/m 2018 (AGIV 2015, 2016, 2017, 2018).

Van 18 percelen uit het gebied tussen Zichem en Diest is de BWK geactualiseerd ná de publicatie van BWK, uitgave 2020 (aangeduid met 'nieuwe BWK' in het veld 'opm' in bijlage 1). Voor de percelen met OBJECTID nummers 163, 164, 165, 211, 212, 296, 321, 340, 376, 399, 408, 409, 477, 478 en 488 blijft de voorgestelde bemestingsklasse overeenkomstig met de nieuwe BWK-typologie. Voor drie percelen moet de voorgestelde bemestingsklasse aangepast worden:

- 173: van GGN naar GGO (hx)
- 289: van GGI naar GGN (hp*)
- 319: van GGO naar GGN (hp* + ha° + ku).

Voor de percelen met OBJECTID nummers 95, 288, 306, 374, 387, 422, 427, 454 en 473 stelt de VLM de bemestingsklasse GGO (intensieve graslanden en akkers) voor. Het Mestdecreet beschouwt onderstaande combinaties echter als potentieel belangrijke graslanden (bijlage 2). GGI is de overeenkomstige bemestingsklasse.

- 95, 422, 427, 454: de BWK is hp + hp*
- 288: de BWK is hp + hu°
- 306: de BWK is hp + hp* + hpr
- 374: de BWK is hp + hp* + hu
- 387: de BWK is hp + ha°
- 473: de BWK is hp + hp* + ku.

De percelen met OBJECTID nummer 43, 76, 96, 132, 152, 161, 182, 204, 314, 415, 441 en 458 zijn (deels) akker op de BWK, maar zijn ondertussen (meer dan) vijf jaar grasland en dus blijvend grasland. Blijvend grasland wordt als soortenarm permanent cultuurgrasland (hp) getypeerd. Omdat deze percelen buiten faunistisch gebied liggen, heeft deze wijziging geen invloed op de bemestingsklasse. De voorgestelde bemestingsklasse GGO is ok.

De percelen met OBJECTID nummers 66, 99, 101, 115, 151, 209, 261, 262, 280, 282, 310, 337, 364, 368, 381, 384 en 493 waren (deels) akker, maar zijn ondertussen (meer dan) vijf jaar grasland. Blijvend grasland wordt als soortenarm permanent cultuurgrasland (hp) getypeerd. De percelen liggen in faunistisch belangrijk gebied waardoor het potentieel belangrijke graslanden zijn. GGI is de overeenkomstige bemestingsklasse.

Het perceel met OBJECTID nummer 222 was in 2016 deels intensief grasland, maar is ondertussen vijf jaar grasland en ligt in faunistisch belangrijk gebied waardoor het een potentieel belangrijk grasland is. GGI is de overeenkomstige bemestingsklasse.

Het perceel met OBJECTID nummer 313 was in 2004 deels een halfnatuurlijk grasland, het andere deel was akker daarvoor. Ondertussen is het volledige perceel minstens vijf jaar grasland en het ligt in faunistisch belangrijk gebied, waardoor het een potentieel belangrijk grasland is. GGI is de overeenkomstige bemestingsklasse.

Conclusie

Van 18 percelen is de BWK geactualiseerd ná de publicatie van BWK, uitgave 2020. Voor drie daarvan heeft dit impact op de bemestingsklasse. Verder heeft het INBO opmerkingen bij 40 van de 312 percelen (zie GIS shapefile met aangepaste attributentabel in bijlage 1). In 9 gevallen was de voorgestelde bemestingsklasse niet overeenkomstig de BWK-typologie. Bij de overige percelen is de BWK-typering achterhaald: akkers zijn ondertussen blijvend grasland geworden. In faunistisch belangrijk gebied zijn dit dan potentieel belangrijke graslanden. Voor deze percelen stellen we een wijziging van GGO naar GGI voor. Samengevat:

- Percelen met OBJECTID nummers 66, 95, 99, 101, 115, 151, 209, 222, 261, 262, 280, 282, 288, 306, 310, 313, 337, 364, 368, 374, 381, 384, 387, 422, 427, 454, 473 en 493: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGO naar GGI.
- Perceel met OBJECTID nummer 173: voorstel tot wijziging van GGN naar ontheffing van de bemestingsbeperking (GGO).
- Perceel met OBJECTID nummer 319: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGO naar GGN.
- Perceel met OBJECTID nummer 289: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGI naar GGN.

Referenties

AGIV (2015). Landbouwgebruikspercelen ALV 2015. Eenmalige perceelsregistratie, Agentschap voor Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel

AGIV (2016). Landbouwgebruikspercelen ALV 2016. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel

AGIV (2017). Landbouwgebruikspercelen ALV 2017. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel

AGIV (2018). Landbouwgebruikspercelen LV 2018. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel

De Knijff G., Guelinckx R., T'jollyn F. & D. Paelinckx (2010). Biologische Waarderingskaart, versie 2. Indicatieve situering van de faunistisch belangrijke gebieden (Rapport en digitaal bestand). Rapporten van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek 2010(31). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Guelinckx R., Oosterlynck P., De Bruyn A., Debusschere K., Dhaluin P., Erens R., Hendrickx P., Hendrix R., Hennebel D., Jacobs I., Kumpen M., Opdebeecq J., Spanhove T., Tamsyn W., Van Oost F., Van Dam G., Van Hove M., Wils C. & Paelinckx D. (red.) (2020). Biologische Waarderingskaart en Natura 2000 Habitatkaart, uitgave 2020. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2000 (35). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.18840851

Vriens L., Bosch H., De Knijf G., De Saeger S., Guelinckx R., Oosterlynck P., Van Hove M. & Paelinckx D. (2011). De Biologische Waarderingskaart. Biotopen en hun verspreiding in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. INBO.M.2011.1. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Bijlage 1:

GIS-shapefile (INBO.A.4182_bijlage1.zip) met aanduiding van 'ok', 'nieuwe BWK' of 'opmerking' in de kolom 'opm' (enkel digitaal beschikbaar).

Bijlage 2:

BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, gegroepeerd volgens het bemestingsregime zoals voorzien in artikel 3 van het Mestdecreet (Vriens *et al.*, 2011).

Niet-intensieve graslanden:

- halfnatuurlijke graslanden: ha, hc, hd, hf, hk, hm, hn, hu (49° van art. 2, 60° van art. 3)
- De graslanden hp*, hpr*, hpr+da, hr (51° van art. 2, 62° van art. 3)
- De graslanden hpr*+da (52° van art. 2, 63° van art. 3)
- De graslanden hpr* met elementen van mr, mc, hu, hc (53° van art. 2, 64° van art. 3)

Potentieel belangrijke graslanden (50° van art.2, 61° van art. 3):

- Hp+k(.): cultuurgraslanden met waardevolle kleine landschapselementen in de grasland-, moeras-, of waterrijke sfeer, bv. hp+mr, hp+kn, hp+hc, hp+k(ae), hp+k(hc), hp+k(mr). Deze lijst is niet limitatief, eender welk complex met dergelijke waardevolle vegetaties wordt als potentieel belangrijk grasland beschouwd.
- Hp+fauna: overdruk faunistisch belangrijke gebieden
- Hp-graslanden op lemige en kleiige, relatief vochtige bodems in valleien met een hoge ecologische prioriteit (hpriv)
- Hpr: weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf

Intensieve graslanden:

- Grasland dat niet valt onder een van bovenstaande groepen (56° van art.2, 66° van art. 3)
- Hp: soortenarm permanent cultuurgrasland
- Hx: zeer soortenarm, vaak tijdelijk cultuurgrasland.

Akkers: Landbouwgronden, die geen grasland zijn en gebruikt worden voor land- of tuinbouwteelten in ruime zin zoals akkerbouw, fruitteelt, groententeelt, sierteelt, graszodenteelt (67° van art. 3)

Bijlage 3: Te onderscheiden bemestingsregimes volgens het Mestdecreet (Vriens *et al.*, 2011).

Algemeen mestverbod: meststoffen mogen enkel opgebracht worden op landbouwgronden en mogen niet geloosd of gestort worden in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren, in grondwater, op openbare wegen, op bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond zijn. Uitzonderingen zijn voorzien voor parken en tuinen en bij aanplanten van bomen. In de waterwingebieden type 1 geldt echter een absoluut bemestingsverbod.

Mestbeperking 'niet intensieve graslanden' (GGN): wanneer niet intensieve graslanden in landbouwgebruik zijn, is enkel bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. Deze mestbeperking is juridisch enkel voorzien voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten, uitgezonderd de huiskavels daarbinnen.

Mestbeperking 'Potentieel belangrijke graslanden'(GGI): voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten is voor deze graslanden een bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij (na)begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. In afwachting van de natuurrichtplannen, kan een supplementaire bemesting van 100 kg stikstof uit chemische meststoffen per ha per jaar toegestaan worden, op voorwaarde dat daarvoor een beheersovereenkomst wordt afgesloten.

Mestbeperking 'langs waterlopen': Het opbrengen van mest is verboden op stroken gelegen binnen een afstand van 10 m landinwaarts gemeten vanaf de bovenste rand van een waterloop gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk en van 5 m in de overige gevallen. Deze regel wordt niet via de BWK geïmplementeerd, omdat deze geen informatie bevat over het overgrote deel van de waterlopen.

Intensieve graslanden en akkers (GGO): Hier kan ontheffing van de bemestingsbeperking verkregen worden indien het in 2008 aangegeven was als intensief grasland of akker ofwel zo aangegeven was in het jaar voorafgaand aan de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Uitvoeringsplan waarin het een groene bestemming kreeg.